

*Єрмолаєв О.**

ПРОБЛЕМИ РЕГУЛЮВАННЯ СВІТОВОГО РИНКУ СИРОВИННИХ РЕСУРСІВ В МЕЖАХ СОТ

Актуальність цієї теми полягає в тому, що правила СОТ зазвичай не регламентують використання сировинних ресурсів до того як вони були зібрані або видобуті. У зв'язку з цим виникають проблеми, що мають бути врегульовані двосторонніми та багатосторонніми домовленостями. Крім цього, міжурядове управління ринком сировинних ресурсів має багато законодавчих прогалин, які не були ліквідовані домовленостями в рамках Уругвайського раунду переговорів та існують через незавершеність Дохійського раунду [2].

Насамперед треба зазначити, що в 2008 році частка торгівлі сировинними ресурсами складала близько 24% від світової торгівлі, і дорівнювала 3,855 трлн. дол. США [1].

Розгляд проблем регулювання ринку сировинних ресурсів почнемо з проблем застосування субсидій. Декілька питань, що стосуються дотацій сировинних галузей країнами-членами СОТ були обговорені впродовж Дохійського Раунду переговорів [2, 4]. Гарним прикладом субсидування сектору сировинних ресурсів є рибна промисловість. Вперше сукупний обсяг субсидій в рибній галузі був підрахований в 1992 році ФАО, і становив лише 54 млрд. доларів в світовому масштабі [1]. В 2009 році лише рибній галузі було надано дотацій на 29 млрд. дол. США, тобто обсяг субсидій істотно скоротився. Аналітики СОТ, у докладі про світову торгівлю 2010 року вважають, що субсидії рибній промисловості привносять проблему вичерпання рибних ресурсів, закликаючи до ще більшого використання рибних ресурсів [1]. Це відбувається наступним чином: держава дотує внутрішні підприємства з вилову риби, це дозволяє їм збільшити обсяг риби, що виловлюється, що в свою чергу підвищує їх конкурентоспроможність на ринку і призводить до більшого вилову риби.

Іншою проблемою використання субсидій в рибній промисловості є те, що країни-члени СОТ не зможуть адекватно повідомляти СОТ про використання ними субсидій. Для регулювання цього питання, в рамках Дохійського Раунду переговорів, на конференції Міністрів в Гонконзі в 2005 році було підписана «широка» домовленість про заборону деяких видів субсидій рибної промисловості з метою запобігання надмірному вилову і неконтрольованому зниженню ціни на ці види риби [2].

У світовій практиці регулювання ринку сировинних ресурсів існує також проблема застосування подвійного ціноутворення. Подвійне ціноутворення – це система диференційованих цін на внутрішньому та експортному ринках, яку можуть застосовувати уряди, наприклад, встановлюючи найвищу ціну, за якої сировинні ресурси можуть бути продані на внутрішньому ринку [1]. При цьому, ця ціна знаходиться нижче рівня експортних цін. Це надає переваги внутрішнім виробникам, що споживають ці сировинні ресурси, за зниженими цінами, у порівнянні із закордонними виробниками. Як і у випадку з експортним оподаткуванням, подвійне ціноутворення є одним з інструментів політики «розорення власного сусіда». В цьому випадку, необхідною була б угода між СОТ та країною, що застосовує подвійне ціноутворення. Якщо механізм подвійного ціноутворення добре

* студент 4 курсу спеціальності «міжнародні економічні відносини» Інституту міжнародних відносин Київського національного університету імені Тараса Шевченка

Науковий керівник: доц. Поліщук Л.С.

відпрацьований, він одночасно буде надавати пільги внутрішнім виробникам, не завдаючи значної шкоди іноземним.

В контексті внутрішнього регулювання ринку сировинних товарів постають дві проблеми [3]:

- Чи є регулювання сировинних ресурсів перепорою для торгівлі?

Якщо внутрішнє регулювання сировинних ресурсів впливає на доступ до внутрішнього ринку, торговельні зобов'язання країни можуть змусити її переглянути внутрішню політику для полегшення доступу іноземних партнерів на власний ринок [4]. Можливість позову до СОТ торговельного партнера буде стримувати держави від впровадження надто жорстких заходів з захисту національного ринку.

- Чи є торговельні правила перепорою для збереження кількості природних ресурсів в світі?

В даному випадку можна розглянути декілька ситуацій. Наприклад, сприятлива ціна на ресурси в даній країні заохочує їх видобування не тільки внутрішніми виробниками, а й зовнішніми. Це загострює проблему входу на ринок. Прагматична політика держави в даному випадку була б: підняти вимоги до входу на ринок. Але це могло б зашкодити іноземним партнерам, з якими вона пов'язана угодами. Таким чином, держава буде вимушена не створювати бар'єри для входу на ринок, іноді навіть зашкоджуючи внутрішнім виробникам, що конкурують з імпортом.

Іноді держави можуть застосовувати обмеження пов'язані із захистом навколишнього середовища. Якщо ці заходи передбачають збільшення виробничих витрат для внутрішніх підприємств, то для уряду знову постає дилема між поліпшенням системи використання природних ресурсів та погіршенням конкурентоспроможності виробників що виробляють імпортозаміщуючі товари. Аналітики СОТ вважають, що вирішенням даної проблеми буде використання державою комплексу заходів, що одночасно не погіршать відносини з торговельними партнерами та будуть частиною ефективної політики зі стимулювання національної економіки [1].

Регулювання водних ресурсів країни може бути цікавим прикладом можливих міжнародних угод у цій сфері. Торгівля продукцією сільськогосподарського сектору може відноситися до цієї сфери, адже 85 відсотків світового споживання води припадає на сільське господарство. Крім того, водні ресурси, що використовуються в с/г реалізуються за заниженими цінами. Правильною економічною політикою буде закріплення справедливої ціни на водні ресурси.

Основними проблемами регулювання світової торгівлі сировинними ресурсами є неефективне використання експортних податків, субсидій, проведення неефективної внутрішньої та неузгодженої зовнішньої політики тощо [3]. Проблеми постають внаслідок того, що Правила СОТ не були створені спеціально для того, щоб регулювати торгівлю сировинними ресурсами. Це і є причиною прогалин в міжнародних угодах, чи значною невизначеністю у міжнародній торгівлі.

Література

1. World Trade Report 2010 – Trade in natural resources – WTO Publications;
2. The Doha Round Texts and Related Documents – WTO Publications;
3. Кіресев О.П. Міжнародна економіка. В 2-х ч. - Ч. I. Міжнародна мікроекономіка: рух товарів та факторів виробництва. Посібник для вузів. - М.: 416 с.
4. Наслідки вступу до СОТ для української економіки: оцінка цінової конкурентоспроможності. Алі Баяр, Ірина Кобута, Євген Шкарбан, Віталій Жигадло, Олександр Шевцов – К.: 2007. – 39 с.